

PÜHADE PEETRUSE JA PAULUSE SUURPÜHA

(Esimene lugemine Ap12 ,1-11)

Lugemine apostlite tegude raamatust:

Neil päevil lasi kunigas Herodes mõned koguduseliikmed kinni võtta ja neile kurja teha. Ja ta laskis Jaakobuse, Johannese venna, mõõga läbi hukata. Aga kui ta nägi, et see oli juutidele meeltemööda, käskis ta vangki panna ka Peetruse. See oli hapnemata leibade pühal, kui Herodes tema vangitorni heitis ja seadis neljamehelise sõdurisalgaga teda valvama. Herodes kavatses ta pärast paasapühi rahva ette tuua. Nii oli Peetrus vangitornis, aga kogudus palus tema pärast lakkamatult Jumala poole.

Aga viimasel ööl enne seda, kui Herodes kavatses tema kohtu ette tuua, magas Peetrus aheldatult kahe ketiga sõdurite külge, ja tema mõlemal pool ja ukse ees valvasid vahisõdurid. Aga vaata, äkki seisis Issanda ingel seal, ning vangikong täitus heleda valgusega. Ingel puudutas Peetrust külje vastu ja ütles: "Tõuse ruttu üles!" Ahelad langesid Peetruse käte ümbert ära, aga ingel ütles talle: "Pane vöö vööle ja sandaalid jalga" Ja Peetrus tegi nõnda. Ingel ütles talle: "Pane kuub selga ja tule minu järel." Peetrus läks tema järel ega mõistnud, kas see, mis sünnib, on tõsi, või näeb ta nägemust. Ja nad möödusid esimesest vahipostist ja teisestki, ning tulid linna raudvärava ette; see avanes iseenesest ja nad läksid sisse, ning käisid üht tänavat pidi edasi. Siis läks ingel tema juurest ära. Kui Peetrus hakkas aru saama, mis oli sündinud, ütles ta: "Nüüd ma tean, et Issand on tõesti läkitanud oma ingli ja päästnud mind Herodesse käest ning kõigest, mida juudi rahvas on oodanud." See on Jumala Sõna.

(Vastulaul Ps34 ,2-3.4-5.6-7.8-9. R: 9a)

R: Vaadake ja nähke, kui hea on Issand.

Ma tänan Issandat igal ajal, alati on tema kiitus mu suul.
Issandast kiitleb mu hing, vaesed kuulevad ja rõõmustavad.
Ülistage Issandat ühes minuga,
kiitkem üheskoos kõrgeks tema nime.

R:

Ma otsisin Issandat ja tema vastas mulle,
ning tõmbas mind välja kõigist mu hirmudest.
Kes tema poole vaatavad, säravad rõõmust,
ja nende nägu ei saa punastama.

R:

Vaene hüüdis ja Issand kuulis teda
ja vabastas tema kõikidest ta hädadest.
Issanda ingel on kaitsva leerina nende ümber,
kes teda kardavad, ja teeb nad vabaks.
Vaadake ja nähke, kui hea on Issand,
õnnis on mees, kes tema juures pelgupaika otsib.

R:

(Teine lugemine 2Ti4 ,6-8.16-18)

Lugemine püha apostel Pauluse teisest kirjast Timoteosele:

Mu armas, varsti tuuakse mind ohvriks, ja mu lahkumiseaeg on ligidal. Ma olen head võitlemist võidelnud, minu jooksmine on jõudnud lõpule, oma usule ma olen jäänud kindlaks. Nüüd on minu jaoks valmis pandud õigluse pärg, mille Issand - õiglane kohtumõistja - minule sellel päeval annab. Aga mitte üksnes mulle, vaid kõigile, kes tema iljumist armastusega ootavad. Kui ma esimest korda enese eest kostsin, ei astunud keegi minu kaitseks välja, vaid kõik jätsid mind maha. Ärgu seda arvatagu neile süüks. Aga Issand seisis minu kõrval ja kinnitas mind oma väega, et minu kuulutamine oleks täiuslik. Tema tahtis, et paganad neid sõnu

kuulda saaksid, sellepärast olen minagi otsekui lõvi suust välja kistud. Küllap Issand kisub mind välja kõigest kurjast, päästab mind ära ning aitab mind oma taevasesse kuningriiki. Temale olgu au igavesest ajast igavesti. Aamen.

See on Jumala Sõna.

(Salm enne evangeeliumi Mt 16,18)

Halleluuja. Sina oled Peetrus ja sellele kaljule rajan ma oma kiriku, ning surmavalla väravad ei võida seda ära. Halleluuja.

(Evangeelium Mt16 ,13-19)

Lugemine püha Matteuse evangeeliumist:

Kui Jeesus tuli Filippuse Kaisarea aladele, küsis ta oma jüngritelt: "Kelleks inimesed mind, Inimesepoega, peavad?" Ja nemad vastasid: "Mõned peavad sind Ristijaks Johanneseks, teised Eelijaks, mõned aga Jeremiaks või mõneks teiseks prohvetiks." Siis küsis ta nende käest: "Aga teie, kelleks teie mind peate?" Siimon Peetrus vastas: "Sina oled Messias, elava Jumala Poeg." Jeesus kostis talle: "Õnnis oled sina, Siimon Joona poeg, sest seda pole sulle ilmutanud ei liha ega veri, vaid minu Isa, kes on Taevas! Ja mina ütlen sulle: sina oled Peetrus (see on Kalju) ja sellele kaljule rajan ma oma kiriku, ja surmavalla väravad ei võida seda ära. Mina annan sulle taevariigi võtmed, ja mis sa iganes maa peal seod, see on taevas seotud, ja mis sa maa peal lahti päästad, see on taevas lahti päästetud".

See on Issanda Sõna.

Sissejuhatus

Armsad õed ja vennad, jurist on tavaliselt halb tunnistaja, sest ta teab üsna täpselt, kuidas kohtus tunnistusi tõlgendatakse ning kuidas saab end tunnistades paremasse valgusse asetada. Niisamuti on teadlane halb tunnistaja - ta on oma loogikaga seotud, ning kõik, mis ta ütleb, peab vastama tema teaduslikule kogemusele, tema uurimuste tulemustest kujunenud veendumustele.

Parim tunnistaja on pigem see, kes juhtunut seletada ei oska, kes ei ole suuteline midagi välja mõtlema, ning tal ei jää muud üle kui rääkida kõigest, mida ta nägi ja läbi elas, ilma mõistmata või oletamata, mida see kõik võiks tähendada.

Järelikult on üsna haruldane, et keegi võiks olla samal ajal hea tunnistaja, jurist ja teadlane. Igaüks peab pigem leppima ühega neist rollidest. Kuna me aga vahel püüame olla midagi enam kui me tegelikult oleme, siis tunnistagem oma patud...

Jutlus

Armsad õed ja vennad, kui me vaatleme kiriku ajalugu, võib meile tihti jääda mulje, et apostlid Peetrus ja Paulus olid lihased vennad või lausa kaksikud. Kristluse algusaastatest alates ehitati kirikuid, mis olid pühitsetud mõlemale apostlile üheaegselt. Kui me aga vaatleme neid isikuid nii, nagu Uus Testament neist meile tunnistab, siis võib väita, et oleks raske leida kaht veel erinevamat inimest.

Siimon - kellele Jeesus pärast lisanime 'Peetrus' andis - pärines Galileast, kus Jeesuski oli üles kasvanud. Evangeeliumite kohaselt kuulus ta esimeste hulka, kellele Jeesus oma jüngriks kutsus. Peale selle teame temast aga üpris vähe, ainult seda, et tema isa nimi oli Johannes ja venna nimi Andreas. Kuna Peetrust nimetatakse apostlite loetelus alati enne, oli tema ilmselt vanem vend; nende ema ei mainita aga kordagi. Mõlemad olid kalurid Gennetsareti järvel, nii nagu ka nende isa. Missuguse hariduse nad said, see pole teada, kuid nende elukutse

ei eeldanud kirjatundmist. Võibolla õppis Peetrus lugema ja kirjutama alles pärast Jeesuse ülestõusmist, sest varem polnud tal seda otseselt vaja. Pole ju seegi teada, kas kirjutab Peetrus oma kirjad ise või ainult dikteeris.

Kuid just niisugused omadused teevad temast usaldusväärse tunnistaja, kes reageerib spontaanselt ja emotsionaalselt, isegi veidi lapselikult, ning omandab sellega leegitseva, kirgliku andumuse apostli kuulsuse. Ka ülestõusnud Jeesus esitab talle ainult ühe küsimuse, ja seda kolm korda: Siimon Johannese poeg, kas sa armastad mind? (Jh 21,15jj). Intellektuaalselt nõudlikumate küsimustega ta seda lihtsat meest kiusama ei hakka.

Paulust võiks aga seevastu pigem mõistuse apostliks nimetada. Paulus Tarsosest, juudi nimega Saul, on Uuest Testamendist tuntud kui esimene ja varakristluse tähtsaim teoloog, ning ka algkirikuajastu tõhusaim misjonär. Kreekakeelses ümbruskonnas kasvanud ja seadusekuulekaks variseriks koolitatud Paulus kiusas alguses ristilöödud Jeesuse jüngreid taga. Jeesust ennast polnud ta varem kohanud, alles ilmutus Damaskuse teel sundist teda poolt vahetama. Just seesmine ilmutus oli ainus, mis Paulust veenda suutis, sest kui Paulus oleks kohanud Jeesust inimesena, oleks ta temas leidnud palju küsitavusi, nii nagu teisedki variserid. Järjekindla teadlasena ei saanud ta aga oma südametunnistuse ees eitada seda, mida oli vahetult kogunud.

Paulusele, kes tundis hästi juudi ülemkihti, oli algusest peale selge, et Iisraelis ei anta kristlastele mingit võimalust - templil ja sünagoogidel oli nende levikule suur hulk tõhusaid vastumeetmeid. Nii nagu judaism oli üle elanud mitmeid vallutajaid ja okupante, samade jõududega suudeti seista kristluse vastu. Iisraelis juuriti kristlus peagi välja, suurem osa jüngreid lõpetasid pagenduses ja ilma Pauluse paganamisjonita oleks kristlus üsna suure tõenäosusega maamunalt kadunud.

Kui Jeesuse silmtunnistajate aeg hakkas ümber saama, tekkis vajadus kristlike õpetajate järele, kes nende tunnistusest seadusi ja eeskirju tuletaksid. Paulust võib seega pidada esimeseks kristlikuks teoloogiks. Peetrusega kohtus ta omaenda tunnistuse järgi kolm korda, kaks korda Jeruusalemmas ja ühe korra Antiookias. Viimasest ta kirjutab oma kirjas galaatlastele (Gal 2,11 jj), kuidas tal tuli Peetrust manitseda, sest viimane ei olnud järjekindel selle suhtes, kas paganakristlased peavad täitma juudi kombeid - ümberlõikamist, sealihast keeldumist jms - või mitte. Sellest hetkest pidi ka Peetrus mõistma, et ainuüksi leegitseva andumusega ei saa kõiki probleeme ja konflikte lahendada. Ka tema pidi õppima loogiliselt mõtlema, ja omal kombel sai ta sellega hakkama.

Oma teises kirjas annab Peetrus Paulusele vastulöögi: "Seepärast, mu armsad, olge seda oodates toimekad, et teid leitaks tema ees veatuina ja laitmatuina rahu. Ja meie Issanda pikka meelt pidage päästeks, nõnda kui ka meie armas vend Paulus teile on kirjutanud temale antud tarkust mööda. Sama ütleb ta kõikides kirjades, kus ta räägib neist asjust. Nendes on küll mõndagi raskesti mõistetavat, mida õppimata ja kõikuvad inimesed väänavad nagu muidki raamatuid iseendale hukatuseks". (2Pe 3,14-16). Hilisem kiriku ajalugu on meile näidanud, kui väga oli Peetrusel õigus, kuigi Peetrus ise ei ürita mainitud kirjas oma arvamust kuidagi lähemalt lahti seletada.

Armsad õed ja vennad. Võibolla on tänase suurpüha tähtsaim sõnum selles, et mõistuse ja loogikaga on religiooni probleemide lahendamine sama võimatu kui tunnete ja andumusega ainuüksi. Mõlemad kuuluvad lahutamatu kokku, nii nagu Peetrus ja Paulus lugematute katedraalide fassaadidel ja altaritel.

Meid ajab tihti segadusse, kuidas Jeesuse õpetus mängib paradoksidega - vastuolulisusega, milles öeldu üks pool neutraliseerib teise. "Esimesed peavad saama viimseteks ja viimsed esimesteks..." (Mt 19,30), "Kes tahab oma elu päästa, see kaotab selle..." (Mt 16,25). Kuid tegelikult ei pruugi siin olla tegu niivõrd paradoksiga, kuivõrd tasakaaluga ratsionaalse mõtlemise ja emotsionaalse tarkuse vahel. Hea matemaatik on harva hea vaatleja, kes märkab kõiki vajalikke üksikasju oma arvutuse algandmete tarvis. Intuitiivne nn. "südameinimene" märkab jälle liiga palju detaile, ega suuda neid seetõttu ühte

süsteemi viia. Peetrus vajab Paulust ja Paulus Peetrust, ja meie, armsad õed ja vennad, vajame neid mõlemat, vajame inimesi, kellel on meist erinev arvamus, kellelt võime õppida midagi, mille peale me ise kunagi ei tuleks. Aamen.